

СУБ'ЄКТИ АБО УЧАСНИКИ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА СОЦІАЛЬНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК У ЦИХ ВІДНОСИНАХ ЩОДО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ, НОРМ І СТАНДАРТІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ УБЕЗПЕЧЕННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

О.О. Звоненко

*здобувач кафедри кримінального права та процесу
ВНЗ «Національна академія управління»*

Постановка проблеми. При правильній кваліфікації злочину порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху є необхідним дослідження структурних елементів об'єкта цього складу злочину, і, зокрема, суб'єктів або учасників та соціального взаємозв'язку в суспільних відносинах щодо кримінальної відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Даній проблемі приділяли увагу такі вчені, як: М.І. Панов, В.І. Борисов, М.І. Бажанов, Б.А. Куринов, В.І. Касинюк та ін., але й сьогодні зазначена проблема залишається бути нагальною.

Мета статті полягає у з'ясуванні того, хто є суб'єктом відносин з кримінальної відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху.

Основні результати дослідження. В юридичній літературі відсутні дослідження відносно того, хто може бути суб'єктом відносин з кримінальної відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху.

З метою оптимального визначення безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст.288 КК України, необхідно звернутися до структурних елементів об'єкта цього складу злочину, і, зокрема, суб'єктів або учасників та соціального взаємозв'язку в суспільних відносинах щодо кримінальної відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху.

З цією метою необхідно дослідити структурний елемент безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 288 КК України. Аналіз юридичної літератури, що стосується цієї проблеми та проведене опитування студентів юридичних вузів дає нам підставу визначитися з суб'єктами суспільних відносин у сфері здійснення умов з дотримання правил, норм і стандартів, що стосуються

убезпечення дорожнього руху, проти яких спрямоване злочинне діяння. Суб'єктами суспільних відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспортно-дорожнього засобу, охорони умов з дотримання правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху в юридичній літературі відсутні дослідження відносно того, хто може бути суб'єктом відносин з кримінальної відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху.

Суб'єктами відносин, передбачених ст.288 КК України, можуть бути представники Державної служби автомобільних робіт, представники Державної акціонерної компанії «Автомобільні дороги України», представники ДАІ, а також це: керівники дорожньо-експлуатаційних підприємств, їхні підлеглі, яким делеговано відповідні повноваження щодо дотримання правил, норм та стандартів, інспектори безпеки руху, виконробы, майстри та інші особи, що керують проведенням дорожніх робіт або робіт в межах проїзної частини, рядові робітники дорожньо-експлуатаційних підприємств тощо, тобто, суб'єктами або учасниками суспільних відносин щодо відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху [8, с. 129].

Для досягнення мети забезпечення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху необхідною умовою є не тільки виявлення осіб, які вчинили злочин, притягнення їх до кримінальної відповідальності, а й забезпечення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху [6, с. 54-66].

Отже, як ми вже зазначали, що в юридичній літературі, зазвичай, відсутня якась позиція відносно того, хто може бути суб'єктом відносин у площині відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху, а точніше, цьому питанню увага взагалі не приділялася. Це, на нашу думку, істотно має вплинути на вирішення питання про те, що є безпосереднім об'єктом досліджуваного злочину. Вивчення суб'єктів указаних суспільних відносин, а також їх соціальних функцій у цих відносинах дасть змогу визначити на науковій основі ті суспільні відносини, які виступають об'єктом цього злочину, що передбачені ст.288 КК України [10, с. 79]. Цю властивість суб'єктів у суспільних відносинах використовує інколи законодавець як для визначення меж дії кримінального закону, так і для вказівки на ті суспільні відносини, що є об'єктом відповідного злочину (скажімо, порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху) [5, с. 8-9].

З метою встановлення другої сторони суб'єктного складу відносин, що аналізуються, ми звернулися до законодавчих і підзаконних актів. Так, аналіз законодавчих та підзаконних актів, що стосуються регулювання відносин з порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху, засвідчив, що іншою стороною суб'єктного складу таких відносин, які є елементом об'єкта злочину, передбаченого ст.288 КК України, виступають як фізичні, так і юридичні особи, відповідно до чинного законодавства України [7; 8; 9]. Цю ж суб'єктну сторону суспільних відносин підтверджує і вивчення

кримінальних справ (100% вивчених кримінальних справ за період з 2001 по 2014 рр., з них 14% такими суб'єктами виступали органи ДАІ, 20% представники Державної служби автомобільних робіт, представники Державної акціонерної компанії «Автомобільні дороги України»; 34% окремі підприємства, установи та організації), але це не ставить під сумнів, що учасниками цих відносин можуть бути з обох сторін і юридичні особи.

Вивчення соціальної функції суб'єкта відносин, тобто його прав та обов'язків (статусу), має певну цінність, оскільки з'ясування суб'єктного складу відносин сприяє визначенню змісту самих відносин, дає можливість оцінити їх характер, обсяг цих відносин і межі дії закону (ст.288 КК України). Отже, робити повний перелік суб'єктів суспільних відносин (об'єкта злочину, передбаченого ст.288 КК України) немає необхідності. Важливо лише зрозуміти, що вони можуть мати різноманітні варіанти, які по-різному можуть впливати на зміст суспільних відносин та межі кримінальної відповідальності.

Виходячи з предмета дослідження, розглянемо такий структурний елемент відносин як соціальний взаємозв'язок у суспільних відносинах щодо порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху. Цей структурний елемент суспільних відносин, що нами досліджується, а саме, соціальний взаємозв'язок необхідно розглядати як засіб самих відносин [2, с. 10; 3, с. 6]. Цей зв'язок може виявитися не тільки на рівні індивідуальної взаємодії суб'єктів, але й у взаємодії людських спільнот, та індивідуумів із відповідними спільнотами, як елементами соціуму. Нас цікавить, як це видно з дослідження, соціальний зв'язок, важливою ознакою якого є обов'язок певної поведінки суб'єктів відносин щодо відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху, тобто їх взаємодії. Взаємозв'язок (соціальний зв'язок) зумовлений потребами (інтересами), які є рушійною силою у спілкуванні суб'єктів відносин, як свідчить про це наше дослідження.

Висновок. Викладене свідчить, що інтерес — це певна форма прояву, вираження, реалізація суспільних відносин, тобто через поведінку суб'єктів відносин, а не самі суспільні відносини як результат.

Суб'єктами відносин, передбачених ст.288 КК України можуть бути керівники дорожньо-експлуатаційних підприємств, їхні підлеглі, яким делеговано відповідні повноваження щодо дотримання правил, норм та стандартів, інспектори безпеки руху, виконроби, майстри та інші особи, що керують проведенням дорожніх робіт або робіт в межах проїзної частини, рядові робітники дорожньо-експлуатаційних підприємств тощо, тобто, суб'єктами або учасниками суспільних відносин щодо відповідальності за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху

Отже, для визначення безпосереднього об'єкта цього складу злочину мають враховуватися лише суспільні відносини, що забезпечують дотримання правил, норм і стандартів дорожнього руху і які відповідають інтересам всього суспільства, а не інтересам окремої особи на її розсуд чи впадобання. Отже, такими можуть бути лише відносини, які поставлені під охорону кримінального закону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Габро О.І.* Державний захист та забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у судочинстві, за законодавством України / О.І. Габро, Н.С. Карпов // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) / Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю.* — К. : 2007. — 17. — С.254-266.
2. *Тацій В.Я.* Преступление против природных богатств СССР / В.Я. Тацій // *Уголовное право УССР: Особенная часть: Учебник // Под ред. М.И. Бажанова и др.* — К. : Высшая школа, 1989. — 503 с.
3. *Ищенко О.М., Матвійчук В.К., Єрсова І.Ю.* Кримінально-правовий захист атмосферного повітря: Навчальний посібник / О.М. Іщенко, В.К. Матвійчук, І.Ю. Єрсова. — К. : РВВ МВС України, 1994. — 64 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. // *Відомості Верховної Ради України.* — 2012. — № 9-10. — Ст. 88.
5. *Матишевський П.С.* Об'єкт злочину / П.С. Матишевський // *Кримінальне право України. Заг. част: Підруч. для студ. юрид. вузів і фак.; за ред. П.С. Матишевського та ін.* — К. : Юрінком Інтер, 1997 — 257 с.
6. *Алексеев И.С.* Транспортные преступления. — Л. : Изд-во ЛГУ, 1957. — 144 с.
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 // *Відомості Верховної Ради України.* — 2005. — № 35-36, № 37. — Ст. 145.
8. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. // *Відомості Верховної Ради України.* — 2001. — № 25-26. — Ст. 288.
9. *Тацій В.Я.* Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: Навчальний посібник / В.Я. Тацій. — Харків : Українська юридична академія, 1994. — 80 с.
10. *Касьянок В.И.* Уголовная ответственность за транспортные преступления. — К. : Голов, изд-во издат. объед. «Выща школа», 1977. — 132 с.

Звоненко О.О. Суб'єкти або учасники суспільних відносин та соціальний взаємозв'язок у цих відносинах щодо порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху

У статті досліджуються структурні елементи об'єкта складу злочину, передбаченого ст. 288 КК України і, зокрема, суб'єктів або учасників та соціального взаємозв'язку в суспільних відносинах щодо порушення правил, норм і стандартів, що стосуються дорожнього руху. Зазначено, що для визначення безпосереднього об'єкта цього складу злочину мають враховуватися лише суспільні відносини, що забезпечують дотримання правил, норм і стандартів дорожнього руху і які відповідають інтересам всього суспільства, а не інтересам окремої особи на її розсуд чи вподобання.

Ключові слова: об'єкт складу злочину, структурні елементи, суб'єкт, соціальний взаємозв'язок, забезпечення дорожнього руху.

Звоненко Е.А. Субъекты или участники общественных отношений и социальная взаимосвязь в этих отношениях, касающихся нарушения правил, норм и стандартов обеспечения дорожного движения

В статье исследуются структурные элементы объекта состава преступления, предусмотренного ст. 288 УК Украины и, в частности, субъектов или участников и социальной взаимосвязи в общественных отношениях при нарушении правил, норм и стандартов, касающихся дорожного движения. Указано, что для определения непо-

средственного объекта этого преступления должны учитываться только общественные отношения, обеспечивающие соблюдение правил, норм и стандартов дорожного движения и соответствующих интересам всего общества, а не интересам отдельного лица или его усмотрениям.

Ключевые слова: объект преступления, структурные элементы, субъект, социальная взаимосвязь, обеспечение дорожного движения.

Zvonenko O. Subjects or participants in social relations and social relationship in the relationship of the violations of rules, regulations and standards relating to road safety

The paper investigates the structural elements of the object of the offense under Art. 288 of the Criminal Code and in particular subjects or participants, and social relationships in public relations violations of rules, regulations and standards relating to road traffic. Stated that the determination of the direct object of the crime should be considered only public relations, to ensure compliance with rules, regulations and standards of traffic and related interests of society rather than the interests of the individual at its discretion preferences.

Keywords: object of the crime, structural elements, subject, social relationship, providing traffic.

Стаття надійшла до редакції 07.08.2014.